

učiniti). Ali ne vraćanjem na Miloševićev ustav, što bi bio nesumnjiv korak unazad (u gore pomenutom istraživanju iz 2012. elita ga je ocenila prosečnom ocenom 2,3 – dakle, za pola ocene manje od Mitrovdanskog ustava), nego jednim normalnim demokratskim putem koji vodi iz ustavnog haosa: sazivanjem ustavotvorne skupštine.

Ako bi se desilo da neka od potonje dve opcije na kraju prevagne, bio bi to novi argument u prilog što skorijem održavanju vanrednih izbora – za novi saziv Skupštine Republike Srbije (koji bi obavio ustavotvorni posao), za ustavotvornu skupštinu ili, što bi još možda bilo i najbolje, za obe. Svi argumenti koji se sada navode u prilog vanrednih (parlamentarnih) izbora do kraja 2013, bilo da dolaze iz redova opozicije ili pozicije, zapravo su daleko od značaja koji ima obavljanje posla koji su svi oni koji su se nalazili na vlasti od 1990. godine naovamo nipodaštavali, izbegavali ili čak otvoreno osporavali: posla postkomunističkog demokratskog konstituisanja Srbije u smislu slobodnog i racionalnog stvaranja društvenog ugovora između njenih građana o tome u kakvoj zemlji žele da žive, kakve vrednosti žele da dele i koje načine smatraju najprimerenijim da bi te vrednosti osigurali. Redovni parlamentarni izbori koji su održani u maju 2012. bili su odlična prilika da se taj posao obavi, ali se partijska politička elita nije odvažila na taj korak. Uprkos tada preovlađujućem stavu političara da partije treba svoje potencijalne birače da upoznaju sa stavom o ustavnim promenama (a ako je on pozitivan, i da im tokom izborne kampanje podastru svoje ustavne programe), da u što kraćem roku nakon izbora započnu s promenom Mitrovdanskog ustava (u celosti ili delimično), pa čak i da u ovaj posao uključe i predstavnike civilnog društva, naprosto se ništa nije desilo! Time ne samo što su stvoreni uslovi za opravdanu smenu sve pasivnije i sve dezorijentisanije vlasti, nego je i postojeći saziv Skupštine Republike Srbije delegitimiran za bilo kakvo demokratsko ustavotvorstvo, dok je vruć kesten ustavotvorstva prebačen iz ruku stare političke garniture u ruke nove. Izjava predsednika Nikolića listu "Al Ahram" prvi je znak da nova politička garnitura počinje da oseća vrelinu ustavnog problema koji je nasledila. Nema sumnje da se kod nje javlja i refleksna reakcija da se on brže-bolje odbaci, iskušenje da se eliminiše na plebiscitaran način, kako su to već činili Milošević i Koštunica. Međutim, postavlja se pitanje, da li je Srbiji potreban treći postkomunistički ustav za jednokratnu upotrebu i da li je predsedniku Nikoliću potrebno da svoje ime uvrštava u neslavni niz ustavnih improvizatora koji su, zagledani u večnost, imali konstitucionalnog umeća taman toliko da stvore ustave koje je po njihovom razvlašćivanju na snazi držala isključivo inercija naslednika. Da li je pad u opoziciju omogućio prvo petooktobarskim gubitnicima (2000), a zatim i petooktobarskim pobednicima (2012) da nauče neke lekcije? Da li smo svi mi naučili neke lekcije iz ustavotvornih cirkusa upriličenih 1990. i 2006, ali i iz propusta da se majski izbori 2012. iskoriste za početak pravog postkomunističkog demokratskog konstituisanja Srbije? Odgovore na ta pitanja dobićemo vrlo brzo.

Za novi ustav, još jednom.

Ima, čini mi se, previše šumova u razgovoru o Vladi Srbije koji se upravo vodi na ovim internet stranama. Da bismo se bolje razumeli, predlažem da se pridržavamo nekoliko, po mom mišljenju, korisnih pravila. Od pomoći bi bilo da svaki učesnik u razgovoru jasno kaže za koju se političku opciju u polemici zalaže, i da ponudi neke razloge za to. Ne bi bilo loše i da učesnici u razgovoru jasno kažu kome su upućene njihove primedbe. Konačno, kada tumače stavove oponentata, bilo bi u redu da citiraju delove teksta koji su predmet tog tumačenja. Dva puta nisam odgovorio na tekstove koji su neposredno referirali na moje stavove, ne zato što sam nipodaštavao potencijalne sagovornike, nego naprosto zato što nisam znao kakve veze tekstovi Vladimira Milutinovića „Anđeli na vrhu igle“ i Ištvana Kaića „O građanskim tragovima kočenja“ imaju sa onim o čemu sam ja govorio. Čitajući njihove